

NARAVOSLOVNI RAZISKOVALNI TABOR PIRAN 2000

Piran s širšo okolico od 29. junija do 9. julija, do 40 udeležencev (sedmo in osmošolci). Udeleženci bodo nameščeni v penzionu Maksimilijan v Piranu.

Glavne teme tabora: morske alge, asimilacija barvila rastlin, žuželke na kopnem, eterična olja, živali v morju, potapljanje na vdih in z akvalungi, rastline ob morju, čutila živali - primerjava s človekom, astronomija, naravoslovna fotografija.

Cilji tabora so: učence uvajati v zgodnje raziskovanje, jih navajati na samostojno laboratorijsko delo, spoznati razlike med kopenskimi in morskimi organizmi, spoznajo morske (kopenske) organizme in njihove adaptacije, spoznajo naš sončni sistem in bližnje galaksije, se naučijo tehnik fotografiranja in razvijanja fotografij, se naučijo, kako se varno potapljati.

Več informacij dobite pri Medobčinski zvezi prijateljev mladine Celje, Gregorčičeva 6, ga. Dragica Poznič, tel. 063 490 91 80, 063 490 91 81, 041 710 810.

MLADINSKI BIOLOŠKI RAZISKOVALNI TABOR POLANA 2000

Velika in Mala Polana, od 25. junija do 1. julija. Udeleženci: do 18 v ornitološki skupini - učenci in dijaki, od 35 do 40 v ostalih skupinah. Kotizacije ni.

Namen tabora je usposabljanje mladine za samostojno raziskovalno delo na področju favnistično ekoloških raziskav, ki so uporabne v naravovarstvu.

Tabor bo potekal v naslednjih skupinah: ptice, dvoživke, kačji pastirji, metulji, plazilci, netopirji, rastline.

Cilji tabora so: izobraževanje dijakov, njihovo pridobivanje osnovnega znanja sistematike iz področij odonatologije, herpetologije, botanike, entomologije ter vpogled v posamezne ekosisteme. Dijaki bodo ob samem delu hkrati spoznavali in osvojili osnovne pojme naravovarstva. Z njihovim sodelovanjem na takem taboru jih želimo tudi vzpodbuditi za nadaljnje raziskovalno delo, tako da je možen dogovor z mentorjem za izvedbo raziskovalne naloge.

V ornitološkem delu tabora bo potekalo delo v treh skupinah. Delovne skupine bodo obravnavale pojavljanje in gnezdenje določenih ogroženih vrst ptic, določanje osnovnih zahtev po kvaliteti življenjskih prostorov za gnezdenje ptic, določanje ukrepov za njihovo varovanje.

Več informacij o ornitološkem delu tabora dobite pri: Andreju Bibiču - DOPPS, 061/138-19-00; za ostale skupine pa pri: Sašu Weltu, Delavska ul. 26, 2215 Ceršak (061 341 226, 031 524 323), e-mail: welti@mailcity.com

(A. ŠKVARČ)

DROBTINICE IN OCVIRKI

Po vzoru slovenskih ornitologov smo v pričujočo številko našega društvenega biltena *Erjavecija* uvedli novo rubriko, ki je namenjena objavi posamičnih favnističnih podatkov, zanimivih opažanj in dogodkov, ki so morda "premajhni" za objavo članka, v terenskih beležnicah in naših

glavah pa nanje kaj kmalu pozabimo. Zaželeni so podatki za redke in ogrožene vrste, predvsem iz območij od koder doslej niso bile znane, izjemno zgodnje ali pozno pojavljanje določene vrste, notice o nenavadnem vedenju, skratka karkoli zanimivega iz tega ali onega razloga. Podatki naj bodo čim bolj natančni, zato je nujna navedba datuma, natančne lokalitete in imena popisovalca. Rubrika je torej odprta, oblika in način pisanja prispevkov, kakor tudi vsebina, pa se bodo seveda še razvijali v naslednjih številkah. **Prispevke prosim pošljite na naslov: Matjaž Bedjanič, Fram 117/a, 2313 Fram.** Vljudno vabljeni k sodelovanju tudi v prihodnje!

AFRIŠKI MINLJIVEC *Hemianax ephippiger*

Tiskarska barva na straneh zadnje številke revije *Exuviae*, kjer sem pisal o pojavljanju afriškega minljivca *Hemianax ephippiger* v Sloveniji (BEDJANIČ, 1999), se še ni dobro posušila, ko že lahko poročam o dveh novih najdbah. Vrsto sem namreč dne 24-IV-2000 opazoval na velikem ribniku pri Podvincih (Atlas Slovenije str. 70 a2) ter dobro uro kasneje še na zadrževalniku Medvedce (Atlas Slovenije str. 94 a1). V Podvincih sem med fotografiranjem medicinske pijavke *Hirudo medicinalis* očitno vzbudil zanimanje osamljenega samčka afriškega minljivca, ki se mi je v hitrem letu približal na dober meter razdalje in nato še hitreje oddivjal dalje. Kljub zanimivi mrgolazni pred objektivom, sem ga presenečen v zadostni meri ošvrknil s kotičkom očesa, tako da determinacija v primeru tokrat nekaznovanega bližnjega srečanja ni bila vprašljiva. Še vedno pod vtisom zanimivega opažanja in razmišljanja o vremenu ter biologiji afriškega minljivca sem se znašel pred nasipom vodnega zadrževalnika Medvedce v bližini Pragerskega. Že prvi pogled na obrežno ščavje je razkril nekaj samčkov afriškega minljivca, ki so v dokaj hitrem letu patroljirali ob bregu. K sreči ni bilo v bližini nikogar, saj bi požrtvovalne skoke, prihuljeno zalezovanje ter s sočnimi izrazi začinjeno zamahovanje v prazno, verjetno težko razložil z nedolžnim zanimanjem za kačje pastirje. Poleg obilice izgubljenih kalorij, še zlasti na račun zamujenega kosila, se je trud izplačal tudi drugače - ujel sem namreč dva samčka. Divja jaga seveda ni bila namenjena zadovoljevanju lovskih strasti, ampak sta me predvsem zanimali starost in stanje živali. Oba ulovljena samčka, kakor tudi približno 20-30 njunih pajdašev, sta bila spolno zrela. Na njunem peščeno obarvanem telesu lepo izstopa nebesno modro obarvan tergite drugega zadkovnega člena, ki nekoliko spominja na modroritega spremljevalca *Anax parthenope*. Moje dosedanje izkušnje z obema vrstama dajejo občutek, da je slednji vendarle občutno večji, barva telesa zrelih živali pa je mnogo temnejša in bi jo bilo težko zamenjati za peščeno obarvanostjo afriškega minljivca. Seveda se

pojavijo problemi pri določanju samičk in mladostnih osebkov, vendar so nam vsaj pri ujetih živalih v pomoč razlike v ožiljenosti kril. Ko smo že pri krilih naj omenim, da so krila ujetih osebkov že precej poškodovana, kar dodatno potrjuje domnevo, da so bile živali stare vsaj dva ali tri tedne. Po vsej verjetnosti so na krilih fronte priletele k nam iz južnejših krajev nekje v prvi polovici aprila. Vredno je omeniti, da je pričujoče opazovanje eno najzgodnejših zabeleženih pojavljanj afriškega minljivca v srednji Evropi. Leta 1995, ki je vsled masovne invazije konec maja in v začetku junija postreglo s pravo eksplozijo opazovanj, so bili prvi preobraženi osebki in levi najdeni konec avgusta in v septembru (BURBACH & WINTERHOLLER, 1997; 1998). Vsaj na Medvedcah bi bilo ob ugodnih vremenskih razmerah pričakovati preobrazbo nove generacije že v juliju. Zanimivo je tudi, da kljub dokaj intenzivnemu delu v maju in juniju "spomladanske generacije" afriškega minljivca doslej v Sloveniji nismo opazili, tako da so bile maloštevilne poletne najdbe ličink in levov (PIRNAT, 1997; ŠALAMUN et al., 1997; BEDJANIČ, 1999) vedno zavite v tenčico skrivnosti. Intenzivno terensko delo na zadrževalniku Medvedce v juliju in avgustu bi lahko prineslo odgovor na prenekatero vprašanje.

(Matjaž Bedjanič, Fram 117/a, 2313 Fram, e-mail: matjaz.bedjanic@guest.arnes.si)

ZGODNJI TRSNIČAR *Brachytron pratense*

Tekom enega številnih terenskih dni, ki sem jih doslej užil na Upravi RS za varstvo narave sem zabeležil tudi zanimivo odonatološko opazovanje. Dne 19-IV-2000 se je na naravoslovni ekskurziji v Belo krajino zbral sam cvet slovenskega naravovarstva in tekom poobednega počitka ob reki Kolpi, 300m JZ od vasi Damelj (Atlas Slovenije str. 221 b2), me je ostro ornitološko oko kolega Andreja Hudoklina opozorilo na kačjega pastirja, ki je lovil drobne žuželke prav na sredi reke. Zgodnji datum mi je takoj vzbudil sum na afriškega minljivca *Hemianax ephippiger*, vendar pa zaradi precejšnje razdalje v determinacijo nisem bil povsem prepričan. Pa ne mine nekaj minut, ko lastnik vaše gostilne od nekje privleče kanu, ki ga po začetnem obotavljanju s kolegom Markom Jakovcem na moje veselje vendarle zapopadeva. K sreči je kačji pastir še vztrajal v svojem popoldanskem spreletavanju nad reko in bližnji pogled je razkril, da je skrivnostni krilatec dejansko mladostni osebek zgodnjega trsničarja *Brachytron pratense*. Seveda me je tudi ta najdba zelo razveselila, saj zgodnji trsničar doslej na slovenski ter hrvaški strani reke Kolpe še ni bil zabeležen (KOTARAC et al., 1995; 1997; BEDJANIČ et al. 1997). Seveda se dotična žival ni razvila v sami reki, ampak v katerem od dobro zaraščenih ribnikov, mlak ali kanalov širše okolice. Kljub bližnjemu srečanju na sami mejni črti, ki teče tukaj prav po sredi Kolpe, nisem uspel preveriti